

13. Менеджмент безпеки праці при обслуговуванні систем штучного охолодження на підприємствах харчової промисловості

Олександр Гудков, Аліна Сірик
Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Вступ. Використання сучасних стандартів посилюють вимоги до системи менеджменту безпеки праці при проектуванні, монтажу та обслуговуванні систем штучного охолодження на підприємствах харчової промисловості.

Матеріали і методи. Дослідження проводилось на основі огляду нормативних документів і стандартів, міжнародних угод та директив що стосуються використання природних холодоагентів, чинних на міжнародному рівні і, зокрема, в Європі.

Результати. Обладнання для систем штучного охолодження, забезпечує критично важливий рівень комфорту з одного боку, але воно у разі виникнення аварії може призвести до певних негативних наслідків. Тому на етапі проектування такі системи проходять оцінку можливого впливу на життя і здоров'я людей, оцінюються екологічні та економічні наслідки можливих аварійних ситуацій та аварій. З цієї причини обладнання, яке працює з використанням таких холодоагентів, потребує іншого підходу у частині проектування, монтування, сервісного обслуговування та експлуатації, що потребує приділення значної уваги безпеці та менеджменту безпеки праці. Відповідальність за встановлення відповідних заходів на національному рівні з метою виконання зобов'язань згідно з міжнародними угодами покладається на керівництво підприємств. Впровадження якісної та аудованої системи безпеки праці, яка відповідає вимогам законодавчих актів, стандартів, і нормативних документів дозволяє покращити умови праці на робочих місцях харчових підприємств, де використовують різноманітні холодоагенти. У різний час було розроблено міжнародні стандарти щодо безпеки, які забезпечують можливість більш широкого, але безпечного використання холодоагентів. Характеристики безпечності холодоагентів вказано в міжнародних і регіональних стандартах, таких як ISO 817:2014, їх класифікують залежно від займистості (на класи "1", "2", "2L" і "3") і токсичності (за допомогою літер "A" та "B"). Так, наприклад, експлуатація аміачної холодильної системи (відповідно до цього поділу на категорії холодоагент категорії 2L (NH₃) має "низьку займистість" з низькою швидкістю поширювання полум'я) у разі виникнення аварії може призвести до певних негативних наслідків. Тому, на етапі проектування такі системи проходять оцінку можливого впливу на життя і здоров'я людей, оцінюються наслідки можливих аварійних ситуацій та аварій. На даний час міжнародні та європейські стандарти поширюються на різні аспекти безпеки, такі як безпечність виробу, безпечність місць монтування або безпечні робочі процеси: до гармонізованих стандартів, розроблених відповідно до PED, належить група стандартів, які стосуються вимог до конструкції та спеціального обладнання, що працює під тиском, для холодильних установок (систем). Наприклад, стандарт EN ISO 13585:201214 з вимогами щодо кваліфікації працівників, які виконують роботи на обладнанні для штучного охолодження.

Висновок. Отже, нормативні документи і стандарти, міжнародні угоди та ряд окремих директив встановлюють загальні принципи, яких має дотримуватися роботодавець, для реалізації процедур щодо уникнення та аналізування ризику, а також інформування та професійної підготовки працівників для покращення безпечних умов роботи працівників на робочих місцях.